

AD QUARTUM dicendum, quod non est intelligendum, quod fiat appositio mercedis, vel retributionis illi beato per suffragia ab aliquo facta, sed facienti. Vel dicendum, quod ex suffragiis potest appositio mercedis fieri beato defuncto, in quantum de suffragiis sibi faciendis adhuc vivens disposuit, quod ei meritum fuit.

ARTICULUS IX.

311

UTRUM ORATIONES ECCLESIAE, SACRIFICIUM ALTARIS,
ET ELEEMOSYNAE PROSINT DEFUNCTIS.

AD NONUM sic proceditur. Videtur, quod non solum orationibus Ecclesiae, et sacrificio altaris, et eleemosynis animae defunctorum juventur, vel quod eis juventur praecipue: poena enim debet per poenam recompensari: sed jejunium magis est poenale, quam eleemosyna, vel oratio; ergo jejunium magis prodest in suffragiis, quam aliquod praedictorum.

2. PRAETEREA. Greg. istis tribus connumerat jejunium, ut habetur in Decr. (13. q. 2. cap. 22.): « Animae defunctorum quatuor modis solvuntur, aut oblationibus sacerdotum, aut eleemosynis charorum, aut precibus sanctorum, aut jejunio cognatorum »; ergo insufficienter connumerantur hic ab August. (lib. de Cura pro mort. gerenda, cap. 18.) tria praedicta.

3. PRAETEREA. Baptismus est potissimum sacramentorum, maxime quantum ad effectum; ergo baptismus, vel alia sacramenta deberent vel similiter, vel magis pro defunctis fieri, sicut sacramentum altaris.

4. PRAETEREA. Hoc videtur ex hoc quod habetur 1. Cor. 15.: *Si omnino mortui non resurgunt, ut quid baptizantur pro illis?* Ergo etiam baptismus valet ad suffragia defunctorum.

5. PRAETEREA. In diversis missis est idem sacrificium altaris; si ergo sacrificium computatur inter suffragia, et non missa, videtur quod tantundem valeat quaecumque missa pro defuncto dicatur, sive de Beata Virgine, sive de Spiritu Sancto, vel quaecumque alia; quod videtur esse contra Ecclesiae ordinationem, quae specialem missam pro defunctis instituit.

6. PRAETEREA. Damasc. in sermone de Dormientibus (*à med.*) docet ceras, et oleum, et hujusmodi pro defunctis offerri; ergo non solum oblatio sacrificii altaris, sed etiam aliae oblationes debent inter suffragia computari mortuorum.

RESPONDEO dicendum, quod suffragia vivorum prosunt defunctis, secundum quod uniuntur viventibus in charitate, et secundum quod intentio viventium fertur in mortuos; et ideo illa opera praecipue nata sunt mortuis suffragari, quae maxime ad communicationem charitatis pertinent, vel ad directionem intentionis in alterum: ad charitatem autem sacramentum Eucharistiae praecipue pertinet, cum sit sacramentum ecclesiasticae unionis, continens illum, in quo tota Ecclesia unitur et consolidatur, scilicet Christum; unde Eucharistia est quasi quaedam charitatis origo, vel vinculum. Sed inter charitatis effectus est praecipuum eleemosynarum opus; et ideo ista duo ex parte charitatis praecipue mortuis suffragantur, scilicet sacrificium Ecclesiae, et eleemosynae. Sed ex parte intentionis directae in mortuos praecipue valet oratio, quia oratio secundum suam rationem non solum dicit respectum ad orantem, sicut et caetera opera, sed directius ad illud pro quo oratur; et ideo ista tria ponuntur quasi praecipua mortuorum subsidia, quamvis quae-

cumque alia bona, quae ex charitate fiunt pro defunctis, eis valere credenda sint.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod in eo qui satisfacit pro altero, magis est considerandum, ad hoc quod effectus satisfactionis ad alterum perveniat, illud quo satisfactio unius transit in alterum, quam etiam satisfactionis poena, quamvis ipsa poena magis expiet reatum satisfaciens, in quantum est quaedam medicina; et ideo tria praedicta magis valent defunctis, quam jejunium.

AD SECUNDUM dicendum, quod etiam jejunium prodesse potest defunctis ratione charitatis, et intentionis in defunctos directae: sed tamen jejunium in sui ratione non continet aliquid, quod ad charitatem, vel directionem intentionis pertineat, sed ei sunt haec quasi extrinseca; et ideo Augustinus non posuit, sed Gregorius posuit jejunium inter suffragia mortuorum.

AD TERTIUM dicendum, quod baptismus est quaedam spiritualis regeneratio; unde sicut per generationem non acquiritur esse nisi generato, ita baptismus non habet efficaciam nisi in eo qui baptizatur, quantum est ex opere operato; quamvis ex opere operante vel baptizantis, vel baptizati possit aliis prodesse, sicut et caetera opera meritoria. Sed Eucharistia est signum ecclesiasticae unionis, et ideo ex ipso opere operato ejus efficacia in alterum transire potest; quod non contingit de aliis sacramentis.

AD QUARTUM dicendum, quod Gloss. (*ord.*) istam auctoritatem *dupliciter* exponit: *uno modo* sic: « Si mortui non resurgunt, nec Christus resurrexit, ut quid etiam baptizantur pro illis? id est pro peccatis, cum ipsa non dimittantur, si Christus non resurrexit, quia in baptismo non solum Christi passio, sed etiam resurrectio operatur, quae est nostrae spiritualis resurrectionis quodammodo causa »: *alio modo* sic: « Fuerunt quidam imperiti, qui baptizabantur pro his, qui de hac vita sine baptismo decesserant, putantes illis prodesse; et secundum hoc Apostolus non loquitur, nisi secundum errorem aliquorum in verbis illis ».

AD QUINTUM dicendum, quod in officio missae non solum est sacrificium, sed etiam sunt ibi orationes: et ideo missae suffragium continet *duo* horum, quae hic Augustinus enumerat (*loc. cit. in argum. 2.*), scilicet *orationem*, et *sacrificium*: ex parte ergo sacrificii oblatis missa aequaliter prodest defuncto, de quocumque dicatur; et hoc est praecipuum, quod fit in missa: sed ex parte orationum magis prodest illa, in qua sunt orationes ad hoc determinatae. Sed tamen iste defectus recompensari potest per majorem devotionem, vel ejus qui dicit missam, vel ejus qui jubet dici, vel iterum per intercessionem sancti, cujus suffragium in missa imploratur.

AD SEXTUM dicendum, quod hujusmodi oblatio candelarum, vel olei potest prodesse defuncto, in quantum sunt eleemosynae quaedam; dantur enim ad cultum Ecclesiae, vel etiam in usum fidelium.

ARTICULUS X.

312

UTRUM INDULGENTIAE ECCLESIAE PROSINT MORTUIS.

AD DECIMUM sic proceditur. Videtur, quod indulgentiae, quas Ecclesia facit, etiam mortuis prosint: primo per consuetudinem Ecclesiae, quae facit praedicari crucem, ut aliquis indulgentiam habeat pro se, et duabus, vel tribus, et quandoque etiam decem animabus tam vivorum, quam mortuorum

qui loco sancto deserviunt, qui pro tumulatis apud se frequentius, et specialius orant. Sed illa quae ad ornatum sepulturae adhibentur, prosunt quidem vivis, inquantum sunt vivorum solatia; sed possunt etiam defunctis prodesse, non quidem per se, sed per accidens, inquantum scilicet per huiusmodi homines excitantur ad compatiendum, et per consequens ad orandum; vel inquantum ex sumptibus sepulturae vel pauperes fructum capiunt, vel Ecclesia decoratur: sic enim sepultura inter caeteras eleemosynas computatur.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod oleum, et cera ad sepulchrum defunctorum perlata per accidens defuncto prosunt, vel inquantum Ecclesiae offeruntur, sive pauperibus dantur, vel inquantum huiusmodi in Dei reverentiam fiunt: unde et verbis praemissis subjungitur: « Oleum enim, et cera holocaustum sunt ».

AD SECUNDUM dicendum, quod ideo sancti Patres de suis corporibus tumulandis curaverunt, ut ostenderent « corpora mortuorum ad Dei providentiam pertinere; non quod mortuis corporibus aliquis sensus insit, sed propter fidem resurrectionis adstruendam », ut patet per Augustinum in lib. 1. de Civitate Dei (cap. 13. cir. med.); unde etiam voluerunt in terra promissionis sepeliri, ubi credebant Christum nasciturum, et moriturum, cuius resurrectionis nostrae resurrectionis est causa.

AD TERTIUM dicendum, quod, quia caro est pars naturae hominis, naturaliter homo ad carnem suam afficitur, secundum illud Ephes. 5.: *Nemo carnem suam unquam odio habuit*: unde secundum istum naturalem affectum inest viventi quaedam sollicitudo, quid etiam post ejus mortem de corpore sit futurum; doleretque, si aliquid indignum suo corpori evenire praesentiret. Et ideo illi qui hominem diligunt, ex hoc quod affectui ejus quem diligunt conformantur, circa ejus carnem curam humanitatis impendunt; ut enim dicit August. in lib. 1. de Civit. Dei (loc. cit.): « Si paterna vestis, et annulus, ac si quid huiusmodi tanto charius est posteris, quanto erga parentes major extitit affectus, nullo modo ipsa spernenda sunt corpora, quae utique multo familiarius, atque conjunctius, quam quaelibet indumenta, gestamus ». Unde et inquantum affectui hominis satisfacit sepeliens ejus corpus, cum ipse in hoc sibi satisfacere non possit, eleemosynam ei facere dicitur.

AD QUARTUM dicendum, quod fidelium devotio, ut Augustinus dicit in lib. de Cura pro mort. agend. (cap. 4.), suis charis in locis sacris providens sepulturam, in hoc non frustratur, quod defunctum suum suffragio sanctorum committit, ut dictum est (in corp. art.).

AD QUINTUM dicendum, quod sepultura in loco sacro impio defuncto non nocet, nisi quatenus hanc sepulturam sibi indignam propter humanam gloriam procuravit.

ARTICULUS XII.

314

UTRUM SUFFRAGIA, QUAE FIUNT PRO UNO DEFUNCTO,
MAGIS ILLI PROFICIENT, PRO QUO FIUNT,
QUAM ALIIS.

AD DUODECIMUM sic proceditur. Videtur, quod suffragia quae fiunt pro uno defuncto, non magis proficiant ei pro quo fiunt, quam aliis: lumen enim spirituale magis est communicabile, quam corporale lumen: sed lumen cor-

porale, scilicet candelae, quamvis accendatur pro uno tantum, aequaliter tamen omnibus prodest, qui simul commorantur, quamvis pro eis candela non accendatur; ergo cum suffragia sint quaedam spiritualia lumina, quamvis pro uno specialiter fiant, non magis valent ei, quam aliis existentibus in purgatorio.

2. PRAETEREA. Sicut in litera dicitur (4. Dist. 45.), secundum hoc suffragia mortuis prosunt, quia « dum viverent hic, sibi ut postea possent prodesse meruerunt »: sed aliqui magis meruerunt ut suffragia sibi prodesse, quam illi pro quibus fiunt; ergo eis magis prosunt, alias eorum meritum frustraretur.

3. PRAETEREA. Pro pauperibus non fiunt tot suffragia, sicut pro divitibus: si ergo suffragia facta pro aliquibus eis solum, vel magis quam aliis valent, pauperes essent peioris conditionis; quod est contra sententiam Domini Luc. 6.: *Beati pauperes, quia vestrum est regnum Dei*.

SED CONTRA. Justitia humana exemplatur a justitia divina: sed justitia humana, si aliquis debitum pro aliquo solvit, eum solum absolvit; ergo cum ille qui suffragia facit, quodammodo solvat debitum ejus pro quo facit, ei soli proderunt.

Praeterea. Sicut homo faciens suffragia quodammodo satisfacit pro mortuo, ita etiam interdum aliquis pro vivo satisfacere potest: sed quando aliquis satisfacit pro vivo, satisfactio illa non computatur nisi illi pro quo facta est; ergo et suffragia faciens ei soli prodest, pro quo facit.

RESPONDEO dicendum, quod circa hoc fuit duplex opinio: quidam enim (ut Praepositivus) dixerunt, quod suffragia pro uno aliquo facta non magis prosunt ei pro quo fiunt, sed eis qui sunt magis digni: et ponebant exemplum de candela, quae accenditur pro aliquo divite, quae non minus prodest eis, qui cum ipso sunt, quam ipsi diviti, et forte magis, si habent oculos clariores: et etiam de lectione, quae non magis prodest ei, pro quo legitur, quam aliis, qui simul cum eo audiunt, sed forte aliis magis, qui sunt sensu capaciores: et si eis objiceretur, quod secundum hoc ordinatio Ecclesiae esset vana, quae pro aliquibus specialiter orationes instituit, dicebant, quod hoc Ecclesia fecit ad excitandam devotionem fidelium, qui proniores sunt ad facienda specialia suffragia, quam communia, et ferventius etiam pro suis propinquis orant, quam pro extraneis. Alii e contra dixerunt, quod suffragia magis valent eis, pro quibus fiunt. Utraque autem opinio secundum aliquid veritatem habet; valor enim suffragiorum pensari potest ex duobus: valent enim uno modo ex virtute charitatis, quae facit omnia bona communia; et secundum hoc magis valent ei, qui magis charitate est plenus, quamvis pro eo specialiter non fiant; et sic valor suffragiorum attenditur magis secundum quandam interiorum consolationem, secundum quod unus in charitate existens de bonis alterius delectatur post mortem, quantum ad diminutionem poenae; post mortem enim non est locus acquirendi gratiam, vel augendi, ad quod nobis in vita valent opera aliorum ex virtute charitatis. Alio modo valent suffragia ex hoc, quod per intentionem unius alteri applicantur; et sic satisfactio unius alteri computatur; et hoc modo non est dubium, quin magis valeant ei, pro quo fiunt; immo sic ei soli valent: satisfactio enim proprie ad remissionem poenae ordinatur: unde quantum ad remissionem poenae praecipue valet suffragium ei, pro quo fit, et secundum hoc secunda opinio plus habet de veritate quam prima.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod suffragia prosunt per modum luminis,

inquantum a mortuis acceptantur, et ex hoc quandam consolationem accipiunt; et tanto major est, quanto majori charitate sunt praediti: sed inquantum suffragia sunt quaedam satisfactio per intentionem facientis translata in alterum, non sunt similia lumini, sed magis solutioni alicujus debiti: non autem est necesse, ut si debitum pro uno solvitur, ex hoc et debitum aliorum solvatur.

AD SECUNDUM dicendum, quod istud meritum est conditionale; hoc enim modo sibi meruerunt quod sibi prodessent, si pro eis fierent; quod nihil aliud fuit, quam facere se habiles ad recipiendum: unde patet, quod non directe meruerunt illud juvamen suffragiorum, sed per merita praecedentia se habilitaverunt, ut fructum suffragiorum susciperent: et ideo non sequitur, quod meritum eorum frustretur.

AD TERTIUM dicendum, quod nihil prohibet, divites quantum ad aliquid esse melioris conditionis, quam pauperes, sicut quantum ad expiationem poenae: sed hoc quasi nihil est comparatum possessioni regni coelorum, in qua pauperes melioris conditionis esse ostenduntur per auctoritatem inductam.

ARTICULUS XIII.

315

UTRUM SUFFRAGIA FACTA PRO MULTIS TANTUMDEM VALEANT SINGULIS
AC SI SPECIALITER PRO UNOQUOQUE FIERENT.

AD DECIMUMTERTIUM sic proceditur. Videtur, quod suffragia facta pro multis tantumdem valeant singulis, ac si pro unoquoque specialiter fierent: videmus enim, quod ex lectione, quae uni [*al. pro uno*] legitur, nihil ei deperit, si simul et aliis legatur; ergo et eadem ratione nihil deperit ei, pro quo fit suffragium, si aliquis ei connumeretur; et ita si pro pluribus fiat, tantum valet singulis, ac si pro unoquoque singulariter fieret.

2. PRAETEREA. Secundum communem usum Ecclesiae videmus, quod cum missa pro aliquo defuncto dicitur, simul etiam illic orationes adjunguntur pro aliis defunctis: hoc autem non fieret, si ex hoc defunctus, pro quo missa dicitur, aliquod detrimentum reportaret; ergo idem quod prius.

3. PRAETEREA. Suffragia praecipue orationum innituntur divinae virtuti: sed apud Deum sicut non differt juvare per multos, vel per paucos, ita non differt juvare multos, vel paucos; ergo quantum juvaretur unus ex una oratione, si pro eo tantum fieret, tantum juvabuntur singuli multorum, si eadem oratio pro multis fiat.

SED CONTRA. Melius est plures juvare, quam unum; si ergo suffragium pro multis factum valeat singulis tantum, ac si pro uno tantum fieret, videtur quod Ecclesia non debuit instituere, ut pro aliquo fieret singulariter missa, vel oratio, sed quod semper diceretur pro omnibus fidelibus defunctis, quod patet esse falsum.

Praeterea. Suffragium habet finitam efficaciam; ergo distributum in multos minus prodest singulis, quam prodesset, si fieret pro uno tantum.

RESPONDEO dicendum, quod si valor suffragiorum consideretur secundum quod valent ex virtute charitatis unientis membra Ecclesiae, suffragia pro multis facta tantum singulis prosunt, ac si pro uno tantum fierent, quia charitas non minuitur, si dividatur effectus ejus in multos, immo magis augetur; et similiter etiam gaudium quanto pluribus est commune, fit majus, ut dicit August. 8. Conf. (*cap. 4.*): et sic de uno bono facto non minus laetantur

multi in purgatorio, quam unus. Si autem consideretur valor suffragiorum, inquantum sunt satisfactiones quaedam per intentionem facientis translatae in mortuos, tunc magis valet suffragium alicui, quod pro eo singulariter fit, quam quod fit pro eo communiter, et pro multis aliis; sic enim effectus suffragiorum dividitur ex divina justitia inter eos, pro quibus suffragia fiunt: unde patet, quod haec quaestio dependet ex prima, et ex hoc etiam patet, quare institutum sit, ut suffragia specialia in Ecclesia fiant.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod suffragia, ut sunt satisfactiones quaedam, non prosunt per modum actionis, sicut doctrina prodest, quae, sicut et omnis alia actio, effectum habet secundum dispositionem recipientis; sed valent per modum solutionis debiti, ut dictum est (*art. praec. ad 1.*): et ideo non est simile.

AD SECUNDUM dicendum, quod quia suffragia pro uno facta aliquo modo etiam aliis prosunt, ut ex dictis patet (*art. 1. huj. q.*), ideo cum pro uno missa dicitur, non est inconveniens, ut pro aliis etiam orationes fiant: non enim ad hoc dicuntur aliae orationes, ut satisfactio unius suffragii determinetur ad alios principaliter, sed ut illis etiam oratio pro eis specialiter fusa prosit.

AD TERTIUM dicendum, quod oratio consideratur et ex parte orantis, et ex parte ejus qui oratur; et ex utroque ejus effectus dependet: et ideo quamvis divinae virtuti non sit magis difficile absolvere multos, quam unum, tamen hujusmodi orantis oratio non ita est satisfactoria pro multis, sicut pro uno.

ARTICULUS XIV.

316

UTRUM TANTUM VALEANT SUFFRAGIA COMMUNIA ILLIS,
PRO QUIBUS SPECIALIA NON FIUNT,
QUANTUM ILLIS, PRO QUIBUS FIUNT, VALENT SPECIALIA,
ET COMMUNIA SIMUL.

AD DECIMUMQUARTUM sic proceditur. Videtur, quod tantum valeant communia suffragia illis, pro quibus specialia non fiunt, quantum illis, pro quibus fiunt, valent specialia, et communia simul: unicuique enim secundum propria merita reddetur in futuro: sed ille, pro quo non fiunt suffragia, meruit ut tantum juvaretur post mortem, quantum ille, pro quo fiunt specialia; ergo tantum juvabitur per communia, quantum ille per specialia, et communia.

2. PRAETEREA. Inter Ecclesiae suffragia praecipuum est Eucharistia: sed Eucharistia, cum contineat totum Christum, habet quodammodo efficaciam infinitam; ergo una oblatio Eucharistiae, quae communiter pro omnibus fit, valet ad plenam liberationem eorum qui sunt in purgatorio; et ita tantum juvant communia suffragia sola, quantum juvant specialia, et communia simul.

SED CONTRA est, quod duo bona uno sunt magis eligenda; ergo suffragia specialia, et communia magis prosunt ei pro quo fiunt, quam communia tantum.

RESPONDEO dicendum, quod hujus quaestionis solutio dependet ex solutione duodecimae quaestionis: si enim suffragia pro uno specialiter facta indifferenter omnibus valeant, tunc omnia suffragia sunt communia; et ideo tantum juvabitur ille, pro quo non fiunt specialia, quantum ille, pro quo fiunt, si sit aequaliter dignus. Si autem suffragia pro aliquo facta non indifferenter omnibus prosint, sed eis maxime, pro quibus fiunt, tunc non est dubium, quod communia suffragia, et specialia simul plus valent alicui quam com-

munia tantum: et ideo etiam Magister *duas* opiniones in litera tangit (3. *Dist. 45.*): *unam*, dum dicit, quod aequaliter prosunt diviti communia, et specialia, et pauperi communia tantum; quamvis enim ex pluribus juvetur unus, quam alter, non tamen plus juvatur: *aliam* autem tangit, cum dicit, quod ille, pro quo fiunt specialia, consequitur velociorem absolutionem, sed non plenior, quia uterque ab omni poena liberabitur finaliter.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod, sicut ex dictis patet (*art. 12. huj. q. ad 2.*), juvamen suffragiorum non cadit directe sub merito, et simpliciter, sed quasi sub conditione; et ideo ratio non sequitur.

AD SECUNDUM dicendum, quod quamvis virtus Christi, qui continetur sub sacramento Eucharistiae, sit infinita, tamen determinatus est effectus, ad quem illud sacramentum ordinatur: unde non oportet, quod per unum altaris sacrificium tota poena eorum, qui sunt in purgatorio, expietur; sicut etiam nec per unum sacrificium, quod aliquis offert, liberatur a tota satisfactione debita pro peccatis: unde et quandoque plures missae in satisfactionem unius peccati injunguntur. Credibile tamen est, quod per divinam misericordiam, si aliquid de specialibus suffragiis supersit his, pro quibus fiunt (ut si eis non indigeant), aliis dispensetur, pro quibus non fiunt, si eis indigeant; ut patet per Damasc. in serm. de Dormientibus (*inter med. et fin.*) sic dicentem: « Vere Deus tanquam justus commetietur impotenti possibilitatem; tanquam sapiens defectuum commutationem negotiabitur »: quae quidem negotiatio attenditur, si id quod deest uni, alteri suppleat.

QUAESTIO LXXII.

DE ORATIONE RESPECTU SANCTORUM, QUI SUNT IN PATRIA, IN TRES ARTICULOS DIVISA.

Deinde considerandum est de oratione respectu sanctorum, qui sunt in patria.

Et circa hoc quaeruntur tria.

Primo. Utrum sancti orationes nostras cognoscant.

Secundo. Utrum eos interpellare debeamus ad orandum pro nobis.

Tertio. Utrum orationes eorum pro nobis fusae semper exaudiantur.

ARTICULUS I.

317

UTRUM SANCTI ORATIONES NOSTRAS COGNOScant.

(*S. Thom. 4. Dist. 45. q. 3. art. 1. et seq.*).

AD PRIMUM sic proceditur. Videtur, quod sancti orationes nostras non cognoscant: Isa. 63.: *Tu pater noster es, et Abraham nescivit nos, et Israël ignoravit nos*: Glossa (*interl.*) dicit, quod « mortui sancti nesciunt, quid agant

vivi, etiam eorum filii »: et sumitur ab Aug. in lib. de Cura pro mort. agenda (*cap. 13.*), ubi hanc auctoritatem inducit; et sunt haec verba Augustini ibidem: « Si tanti patriarchae quid erga populum ex his procreatum ageretur, ignoraverunt, quomodo mortui vivorum rebus, atque actibus cognoscendis, adjuvandisque miscentur? »; ergo sancti orationes nostras cognoscere non possunt.

2. PRAETEREA. 4. Reg. 22. dicitur ad Josiam regem: *Idcirco*, scilicet quod flevisti coram me, *colligam te ad patres tuos, ut non videant oculi tui mala omnia, quae sum inducturus super locum istum*: sed in hoc nullo modo per mortem Josiae subventum fuisset, si post mortem quid genti suae eveniret, cognosceret; ergo sancti mortui actus nostros non cognoscunt; et ita non intelligunt nostras orationes.

3. PRAETEREA. Quanto aliquis est in charitate perfectior, tanto magis proximo in periculis subvenit: sed sancti in carne viventes proximis, et maxime sibi conjunctis in periculis consulunt, et manifeste auxiliantur: cum ergo post mortem sint multo majoris charitatis, si facta nostra cognoscerent, multo amplius suis charis, et conjunctis consulerent, et auxiliarentur in necessitatibus, quod facere non videntur; ergo non videtur, quod actus nostros, et orationes nostras cognoscant.

4. PRAETEREA. Sicut sancti post mortem vident Verbum, ita et angeli, de quibus dicitur Matth. 18.: *Angeli eorum semper vident faciem Patris mei*: sed angeli Verbum videntes non propter hoc omnia cognoscunt, cum a nescientia minores a superioribus purgentur, ut patet per Dionys. in 7. cap. Coel. Hier. (*a med. et cap. 6. Eccles. Hier. sub. fin.*); ergo nec sancti, quamvis Verbum videant, in eo nostras orationes cognoscunt, et alia quae circa nos aguntur.

5. PRAETEREA. Solus Deus inspector est cordium: sed oratio praecipue in corde consistit; ergo solius Dei est orationes cognoscere; non ergo sancti nostras orationes cognoscunt.

SED CONTRA. Super illud Job 14.: *Sive nobiles fuerint filii ejus, sive ignobiles, non intelliget*, dicit Gregor. 12. lib. Moral. (*cap. 14. a princ.*): « Hoc de animabus sanctis sentiendum non est, quia quae intus omnipotentis Dei claritatem vident, nullo modo credendum est quod sit foris aliquid quod ignorent »; ergo ipsi orationes nostras cognoscunt.

Praeterea. Greg. in 2. Dialog. (*cap. 35. a med.*) dicit: « Animae vident Creatorem angusta est omnis creatura; quantumlibet enim parum de luce Creatoris aspexerit, breve fit ei omne quod creatum est »: sed hoc maxime impedire videtur, quod animae sanctorum orationes, et alia quae circa nos aguntur, cognoscant, quia a nobis distant: cum ergo distantia non impediat illa, ut ex praedicta auctoritate patet, videtur quod animae sanctorum cognoscant orationes nostras, et ea quae hic aguntur.

Praeterea. Si ea quae circa nos aguntur, non cognoscerent, nec pro nobis orarent, quia defectus nostros ignorarent: sed hic est error Vigilantii, ut Hieron. dicit in epistola contra eum (*inter princ. et med.*); ergo sancti ea quae circa nos aguntur, cognoscunt.

RESPONDEO dicendum, quod divina essentia est sufficiens medium cognoscendi omnia, quod patet ex hoc, quod Deus videndo suam essentiam omnia intuetur: non tamen sequitur, quod quicumque essentiam Dei vident, omnia cognoscant, sed solum qui essentiam Dei comprehendunt; sicut nec in principio aliquo cognito consequens est omnia cognosci, quae ex principio consequuntur, nisi tota virtus principii comprehendatur: unde cum animae san-

quod esset deceptio, nisi mortuis prodesse; ergo indulgentiae mortuis prosunt.

2. PRAETEREA. Meritum totius Ecclesiae est efficacius, quam meritum unius personae: sed meritum personale suffragatur defunctis, ut patet in elargitione eleemosynarum; ergo multo fortius meritum Ecclesiae, cui indulgentiae innituntur.

3. PRAETEREA. Indulgentiae Ecclesiae prosunt illis, qui sunt de foro Ecclesiae: sed illi qui sunt in purgatorio, sunt de foro Ecclesiae, alias eis Ecclesiae suffragia non prodesse; ergo videtur, quod indulgentiae defunctis prosint.

SED CONTRA. Ad hoc quod indulgentiae alicui valeant, requiritur causa conveniens, pro qua indulgentiae dantur: sed talis causa non potest esse ex parte defuncti, quia non potest facere aliquid, quod sit in utilitatem Ecclesiae, pro qua causa praecipue indulgentiae dantur; ergo videtur, quod indulgentiae defunctis non prosint.

Praeterea. Indulgentiae determinantur secundum arbitrium eas facientis; si ergo indulgentiae defunctis prodesse possent, esset in potestate facientis indulgentiam, ut defunctum omnino liberaret a poena, quod videtur absurdum.

RESPONDEO dicendum, quod indulgentia alicui prodesse potest *dupliciter*: uno modo principaliter, alio modo secundo: principaliter quidem prodest ei, qui indulgentiam accipit, scilicet qui facit hoc, pro quo indulgentia datur, ut qui visitat limina alicujus sancti; unde cum mortui non possint facere aliquid horum, pro quibus indulgentiae dantur, eis directe indulgentiae valere non possunt: secundo autem, et indirecte prosunt ei, pro quo aliquis facit illud, quod est indulgentiae causa; quod quandoque contingere potest, quandoque autem non potest, secundum diversam indulgentiae formam. Si enim sit talis indulgentiae forma: « Quicumque facit hoc, vel illud, habebit tantum de indulgentia », ille qui hoc facit, non potest fructum indulgentiae in alium transferre, quia ejus non est applicare ad aliquem intentionem Ecclesiae, per quam communicantur communia suffragia, ex quibus indulgentiae valent, ut jam supra dictum est (q. 27. art. 3. ad 2.). Si autem indulgentia sub hac forma fiat: « Quicumque fecerit hoc, vel illud, ipse, et pater ejus, vel quicumque alius ei adjunctus, in purgatorio detentus, tantum de indulgentia habebit », talis indulgentia non solum vivo, sed etiam mortuo proderit; non enim est aliqua ratio, quare Ecclesia transferre possit communia merita, quibus indulgentiae innituntur, in vivos, et non in mortuos; nec tamen sequitur quod praelatus Ecclesiae possit pro suo arbitrio animas a purgatorio liberare, quia ad hoc ut indulgentiae valeant, requiritur causa conveniens indulgentias faciendi, ut supra dictum est (q. 26. art. 3.).

ARTICULUS XI.

313

UTRUM CULTUS EXEQUIARUM DEFUNCTIS PROSINT.

AD UNDECIMUM sic proceditur. Videtur, quod cultus exequiarum defunctis prosint: Damascenus enim in serm. de Dormientib. (a med.) inducit verba Athanasii sic dicentis: « Licet in aëre is qui in pietate consummatus est, depositus fuerit, ne renuas oleum, et ceras, Deum invocans, in sepulchro ejus accendere; accepta enim ista sunt Deo, et multam ab eo recipientia re-

tributionem »: sed hujusmodi pertinent ad cultum exequiarum; ergo cultus exequiarum prodest defunctis.

2. PRAETEREA. Sicut August. dicit in lib. 1. de Civ. Dei (cap. 13. a princ.), « antiquorum justorum funera officiosa pietate curata sunt, et exequiae celebratae, et sepulchra provisiva; ipsique dum viverent, de sepeliendis, vel etiam transferendis suis corporibus filiis mandaverunt »: sed hoc non fecissent, nisi sepulchra, et hujusmodi aliquid mortuis conferrent; ergo hujusmodi aliquid prosunt defunctis.

3. PRAETEREA. Nullus facit eleemosynam circa aliquem, nisi ei proficiat: sed sepelire mortuos computatur inter opera eleemosynarum, unde et August. dicit in 1. lib. de Civ. Dei (loc. cit.): « Tobias sepeliendo mortuos apud Deum promeruisse, teste angelo, commendatur »; ergo hujusmodi sepulturae cultus mortuis prodest.

4. PRAETEREA. Inconveniens est dicere, quod frustretur devotio fidelium: sed aliqui ex devotione se in locis aliquibus religiosis sepeliri disponunt; ergo sepulturae cultus prodest defunctis.

5. PRAETEREA. Deus pronior est ad miserendum, quam ad condemnandum: sed aliquibus nocet in locis sacris sepultura, si indigni sunt; unde dicit Gregor. (lib. 4. Dial. cap. 50.): « Quos peccata gravia deprimunt, ad majorem damnationis cumulum potius, quam ad solutionem eorum corpora in Ecclesiis ponuntur »; ergo multo amplius dicendum est, quod sepulturae cultus prosit bonis.

SED CONTRA est, quod August. dicit in lib. de Cura pro mortuis agenda (cap. ult. circ. med.): « Corpori humano quidquid impenditur, non est praesidium salutis, sed humanitatis officium ».

Praeterea. August. dicit in eodem libro (cap. 2. ad fin. et lib. 1. de Civ. Dei, cap. 12. a med.): « Curatio funeris, conditio sepulturae, pompa exequiarum, magis sunt vivorum solatia, quam subsidia defunctorum ».

Praeterea. Dominus dicit Matth. 10. et Luc. 12.: *Nolite timere eos qui corpus occidunt, et post hoc non habent amplius quid faciant*: sed post mortem sanctorum corpora possunt a sepultura prohiberi, sicut in ecclesiastica historia (Euseb. lib. 5. cap. 1. ad fin.) legitur esse factum de quibusdam martyribus Lugduni Galliae; ergo non nocet defunctis, si eorum corpora inhumata remaneant; ergo nec cultus sepulturae prodest.

RESPONDEO dicendum, quod sepultura adinventum est et propter vivos, et propter mortuos: propter vivos quidem, ne eorum oculi ex turpitudine cadaverum offendantur, et corpora foetoribus inficiantur, et hoc quantum ad corpus; sed spiritualiter etiam prodest vivis, in quantum per hoc adstruitur resurrectionis fides: sed mortuis prodest ad hoc, quod insipientes sepulchra memoriam retinent defunctorum, et pro defunctis orant; unde et *monumentum* a memoria nomen accepit: dicitur enim *monumentum*, quasi *monens mentem*, ut dicit August. in lib. de Civ. Dei, et in lib. de Cura pro mort. agen. (cap. 4. in med.). Paganorum tamen error fuit, quod ad hoc sepultura mortuo prosit, ut ejus anima quietem accipiat; non enim credebant animam prius quietem posse accipere, quam corpus sepulturae daretur; quod omnino ridiculum est, et absurdum. Sed quod ulterius sepultura in loco sacro mortuo prodest, non quidem est ex ipso opere operato, sed magis est ex ipso opere operante; dum scilicet vel ipse defunctus, vel alius corpus ejus tumulari in loco sacro disponens, patrocinio alicujus sancti eum committit, cujus precibus per hoc credendus est adjuvari, et etiam patrocinio eorum